

INOMHUSMILJÖ 2022

Så skapas hälsosamma inomhusmiljöer med människan i fokus

ERBJUDANDE
Boka flera personer!
Pris från 4.990 kr

KONFERENS 7-8 FEBRUARI 2022 PÅ PLATS I STOCKHOLM ELLER DIGITALT VIA LIVESTREAM

UR INNEHÅLLET

- Metoder och arbetssätt för att identifiera, utreda och åtgärda problem med inomhusmiljön
- Fukt- och mögelskador – rutiner för tillsyn, identifiering och åtgärder
- Luft och ventilationsproblematik – undersökningsmetodik, kravställning, mätning och framgångsrika insatser
- Buller och höga ljudvolymmer inomhus – så mäta, bedöma och åtgärda
- Juridiken kring inomhusmiljö – tillämpning och praxis av lagar vad gäller inomhusmiljö
- Aktuell medicinsk forskning om byggnadsrelaterad ohälsa

TALARE OCH PRAKTIKFALL

Catarina Carreman
Foyen Advokatfirma

Peter Brander
Boverket

Britta Permats
Svensk Ventilation

Berit Edvardsson
Norrlands
universitetssjukhus

Gunilla Bok
RISE, Research
Institutes of Sweden

Caroline Tandefelt
Malmö stad

Inga Helgesson
Malmö stad

Maria Alm
Göteborgs stad

Jonas Christensson
Saint-Gobain

Andreas Martinsson
Svensk Ventilation

Linda Hägerhed
Högskolan i Borås

MODERATOR

ANMÄL DIG IDAG!

www.abilitypartner.se | 08-694 91 00 | bokning@abilitypartner.se

ARRANGÖR

abilitypartner.

MÅNDAG 7 FEBRUARI

09:00-09:30 SAMLING

Registrering, kaffe, te och smörgås.

09:30-09:40 INLEDNING

Ability Partner inleder konferensen och lämnar över till konferensens Moderator.

Linda Hägerhed
Docent och Universitetslektor
Högskolan i Borås

Linda Hägerhed är docent och universitetslektor vid Högskolan i Borås med undervisning på Byggingenjörprogrammet och Magisterprogrammet för Hållbart samhällsbyggande samt forskar inom området inomhusmiljö och hälsa. Hon har tidigare erfarenhet av fuktskadeutredningar och inomhusmiljöutredningar. Linda är också vice ordförande i den svenska intresseföreningen för inomhusmiljöfrågor, SWESIAQ, Swedish Chapter of Indoor Air Quality and Climate.

09:40-12:00 EXPERTANFÖRANDE

Juridiken kring bristfällig inomhusmiljö - aktuell praxis, ansvarsfördelning och utmaningar

- Vad säger miljöbalken om inomhusmiljön och vad finns det för lagstöd vid bristfällig inomhusmiljö?
- Hur ser ansvarsfördelningen gällande inomhusmiljön ut utifrån miljöbalken?
- Juridiska utmaningar kring klagomålsärenden – vad ska du tänka på vid överklaganden samt åtgärder när förelägganden inte följs
- Domar och aktuell rättspraxis – praktiska exempel och lärdomar från rättsfall och domstolsavgöranden

Caterina Carreman
Advokat
Foyen Advokatfirma

Caterina Carreman är advokat på Foyen Advokatfirma och specialiserad på miljörett och speciell fastighetsrett. Caterina har erfarenhet av olika branscher och arbetar med tillstånd för miljöfarliga verksamheter, miljöansvar, tillsyn, detaljplaner, bygglov samt olika myndighetsgodkännanden. Under denna föreläsning får du en översiktlig genomgång av lagstiftningen och även aktuella rättsfall för att lära dig hantera de juridiska utmaningarna som rör inomhusmiljön.

Vi bryter passet för förmiddagsfika kl.10:40-11:00.

12:00-13:00 LUNCH OCH NÄTVERKANDE

13:00-14:00 EXPERTANFÖRANDE

Metoder och arbetssätt för att identifiera, utreda och åtgärda problem med inomhusmiljön

- Vilka är de vanligaste bristerna i byggnaders inomhusmiljö?
- Så tar du reda på den bakomliggande orsaken till varför människor mår dåligt i en lokal?
- Så fastställer du rätt val av tillvägagångssätt och metod för att utreda problem med inomhusmiljön
- Hur kan man undvika dessa brister och hur går du tillväga för att åtgärda dem?

- Möjligheternas byggregler – ny modell för Boverkets bygg- och konstruktionsregler
- God inomhusmiljö för alla – hur ökas medvetenheten om vilka brister i byggnaders inomhusmiljö som finns, vanliga orsaker till bristerna och hur de kan undvikas eller åtgärdas?

Peter Brander
Expert, Enheten Hälsa och Bygg
Boverket

Människor i Sverige tillbringar större delen av sin tid inomhus och därför har inomhusmiljöns kvalitet stor betydelse för deras hälsa och välmående. Bristerna i inomhusmiljön kan ge utbredda hälsobesvär som i sin tur kan medföra betydande samhällsekonomiska kostnader. För att kunna främja en god inomhusmiljö och motverka samhällsekonomiska kostnader till följd av utbredda hälsobesvär finns det skäl att förbättra och ta fram ny kunskap inom området. Boverket har fått i uppdrag att förstärka arbetet för att nya och befintliga byggnader ska vara säkra och ha en god inomhusmiljö. Syftet med uppdraget är att öka medvetenheten om vilka brister i byggnaders inomhusmiljö som finns, vanliga orsaker till bristerna och hur de kan undvikas eller åtgärdas. Under denna föreläsning kommer Peter Brander att ge dig metoder och arbetssätt för att identifiera, utreda och åtgärda problem med inomhusmiljön. Peter har lång erfarenhet som skadeutredare och byggnadsfysiker. Han har tidigare utbildat inom byggdoktorerna och Fuktcentrum kring kontrollprogram och mätteknik. Sedan hösten 2018 arbetar Peter på Boverket inom uppdraget att verka för en god inomhusmiljö.

14:00 -14:10 KORT PAUS

14:10-16:10 EXPERTANFÖRANDE

Luft och ventilationsproblematik i bostads- och skolbyggnader- krav, bedömning, tillsyn och åtgärder

- Allmänna råd med riktvärden för ventilation – vad räknas som bra luftkvalitet?
- Hur ser kravställningen ut och vart ligger ansvarsbeläggandet?
- Olika typer av ventilation – hur påverkar brukarbeteende de olika ventilationssystemen?
- OVK och tillsyn i skolor och förskolor – nya resultat i enkätundersökning
- Utmaningar och vad är på gång gällande ventilationskontroller
- Åtgärder att vidta vid dålig luftkvalitet och/eller problem med ventilationen

Britta Permats
VD
Svensk Ventilation

Britta Permats är vd och utbildningsansvarig på branschorganisationen Svensk Ventilation. Hon har tidigare arbetat som arbetsmiljöinspektör med sakområdesansvaret för ventilation på Arbetsmiljöverket. Dessutom har hon som VVS ingenjör projekterat skolor och bostäder, arbetat som teknik- och servicechef och som affärsutvecklare på ett av Svensk Ventilations medlemsföretag.

Sambandet kring god ventilation och inomhustemperatur

- Hur ventilationen påverkar inomhustemperatur
- Vart ligger ansvaret vid problem med inomhustemperaturen?
- Vad för åtgärder tar man till om temperaturerna är för höga inomhus?

Andreas Martinsson
Teknik- och miljöchef
Svensk Ventilation

Andreas Martinsson tillträder som ny Teknik- och miljöchef på Svensk Ventilation den 1 februari. Han har lång erfarenhet av att arbeta med ventilation i olika former, från VVS-ingenjör till säljsidan av branschen. Han har haft roller både inom teknisk försäljning och affärsutveckling med fokus på produkter inom rumsklimat, ventilationsbrandskydd, akustikprodukter, luftintag och utblås. Innan uppdraget på Svensk Ventilation har han arbetat med ventilationsbrandskydd för ett utländskt bolag.

Vi bryter passet för eftermiddagsfika kl.15:00-15:20.

16:10-16:20 KORT PAUS

16:20-17:00 EXPERTANFÖRANDE

Byggnadsrelaterad ohälsa - aktuell medicinsk forskning om ohälsa relaterad till inomhusmiljö

- Vilka besvär kan man få av en dålig inomhusmiljö och vilka besvär är vanligast hos de drabbade?
- Vilka åtgärder kan vi gemensamt vidta för att komma tillrätta med inomhusmiljön och lindra symptomen?
- Vilka teorier är aktuella vad gäller inflammatoriska och toxiska mekanismer som ligger bakom symtomen?
- Vad säger den senaste forskningen om ospecificerad byggnadsrelaterad ohälsa och hur kan vi på bästa sätt komma till rätta med problemen?

Berit Edvardsson
Överläkare, PhD, klinisk miljömedicin/arbets- och miljömedicin
Norrlands universitetssjukhus, Umeå

En av de absolut viktigaste konsekvenserna av bristfällig inomhusmiljö är naturligtvis de negativa hälsoeffekterna som problemen orsakar. Både mögel, kemikalier och dålig luft påverkar oss, men hur och varför och vad kan vi göra åt det? Berit Edvardsson har lång erfarenhet av att både forska och arbeta kliniskt inom området och under denna föreläsning kommer hon att lyfta aktuell forskning kring bostadsrelaterad ohälsa och inomhusmiljöns inverkan på människors hälsa, välbefinnande och arbetsförmåga.

17:00-17:10 SAMMANFATTNING

TISDAG 8 FEBRUARI

09:00-09:05 INLEDNING

Moderatorn inleder den andra konferensdagen.

09:05-11:25 EXPERTANFÖRANDE

Fukt och mögel: Arbetsätt och rutiner för tillsyn, identifiering och åtgärder

- Vilka krav och riktlinjer kan du som inspektör rikta till fastighetsägare och verksamhetsutövare vid fukt- och mögelproblematik?
- På vilket sätt är fukt och mögel en olägenhet för människors hälsa?
- Så identifierar och bedömer du förekomst av fukt och mögel i en byggnad

- Förebyggande arbete och åtgärder för befintliga skador – en översikt
- Frågor och diskussion kring praktiska utmaningar kring tillsyn, identifiering och åtgärder av fukt- och mögelproblematik

Gunilla Bok
Ph Lic, Byggnadsmykolog Innemiljö & Byggnadsfysik
RISE, Research Institutes of Sweden

Fukt är den enskilt största orsaken till skador och problem med inomhusmiljön i bostäder. Fukt- och mögelskador i en byggnad kan uppstå på många olika sätt men hur lär man sig att se vanliga indikationer? Vilken undersökningsmetodik och bedömning är bra att använda sig av och vad bör man mäta och kontrollera och varför? Hur kan man kravställa vid problematik och hur väljer man rätt åtgärd beroende på situation? Det och mycket mer kommer du att få ta del av under denna föreläsning. Gunilla Bok har arbetat med mögel, byggnader och innemiljö sedan 2001 och på RISE sedan 2008. Hon arbetar med innemiljöutredningar, skadeutredning och inventering, mögelanalyser och mögelresistensprovningar.

Vi bryter passet för förmiddagsfika kl.10:00-10:20

11:35-12:15 PRAKTIKFALL

Miljöinspektörer blir brottsbekämpare - så jobbar vi med samordnad tillsyn för ett rättvist och tryggt Malmö

- Så används och utvecklas effektiva metoder för samordnad myndighetsövergripande tillsyn i Malmö stad
- Tillsyn av inomhusmiljöer – så arbetar Malmö stad med uppsökande tillsyn för att hindra systematiska brister i inomhusmiljön
- Vår tillsynsmetodik i praktiken – så samverkar vi för en effektiv ärendehantering
- Vilka krav kan du ställa på fastighetsägaren för att åtgärda problem med inomhusmiljön?

Caroline Tandefelt
Enhetschef, Miljöförvaltningen
Malmö stad

Inga Helgesson
Tillsynsinspektör Miljöförvaltningen
Malmö stad

Kommunala och statliga myndigheters kontroll har visat sig vara ett effektivt verktyg i det brottsförebyggande arbetet, men att främja trygghet och förebygga brottslighet är en omöjlig uppgift för en enskild myndighet. Det kräver samverkan mellan flera samhällsaktörer och myndigheter. Tryggare Malmö, som nu varit verksamt i drygt tre år, är en del av Malmö stads särskilda insats för att öka trygghet och säkerhet i samhället genom samverkan mellan såväl kommunala som statliga myndigheter. De som medverkar regelbundet i satsningen är miljöförvaltningen, stadsbyggnadskontoret, Räddningstjänsten Syd, Polisen, Skatteverket, arbetsmarknads- och socialförvaltningen, Arbetsmiljöverket, Tullverket och Kronofogden. Arbetet bygger framförallt på riktad och uppsökande myndighetsgemensam tillsyn. Under denna föreläsning kommer du att få ta del av hur miljöinspektörer blir brottsbekämpare och Malmö stads långsiktiga arbete med samordnad tillsyn för ett tryggt Malmö.

12:15-13:15 LUNCH OCH NÄTVERKANDE

13:15-14:15 PRAKTIK FALL

Erfarenhet från utredningar och av verkamma åtgärder för vanlig inomhusproblematik – praktiken som sällan beskrivs i litteraturen

- En fastighetsförvaltnings systematiska tillvägagångssätt när besvär av inomhusmiljön anmäls
- Praktiska utredningserfarenheter – vilka är våra vanligaste fel och brister när besvär i inomhusmiljön anmäls och hur avhjälpas de
- Fördjupad mätning och utredning – när behövs särskilda utredare och vad kan ordinarie personal inom en fastighetsförvaltning göra?
- Utredning i praktiken – följ en fastighetsförvaltare i det praktiska förfarandet från anmälningar om problem i inomhusmiljön till avhjälpande

Maria Alm
Innemiljöspecialist
Göteborgs stad

Maria är tekn. dr. i byggnadsfysik och har över tjugo års erfarenhet av arbete med inomhusmiljöutredningar och andra miljöfrågor i olika typer av byggnader. Hon har tidigare arbetat som konsult och arbetar numera på lokalförvaltningen i Göteborgs stad där hon leder utredningsarbete i inomhusmiljöärenden och arbetar strategiskt med inomhusmiljöfrågor. Maria är även ledamot i Swesiacs styrelse. Under denna föreläsning kommer du att få ta del av hur Göteborgs stad skapar en resurseffektiv ärendehantering kring inomhusmiljöproblematik. Du kommer också att få ta del av många praktiska tips och erfarenheter kring utredningar och åtgärder som är effektiva för att avhjälpa vanlig inomhusproblematik.

14:15-14:35 EFTERMIDDAGSFIKA OCH NÄTVERKANDE

14:35-16:05 EXPERTANFÖRANDE

Ljudmiljöer inomhus – vilka typer av mätningar krävs och hur bedöma och åtgärda risker för att skapa bättre ljudmiljöer inomhus?

- Hur påverkar ljud människor?
- Vilka akustiska mått är viktiga att kontrollera?
- Vilka ljudkrav ställer myndigheterna?
- Vilka krav är rimliga att ställa på projektörer, entreprenörer och leverantörer?
- Hur säkerställer du att de akustiska kraven uppfylls?

Jonas Christensson
Komfortutvecklare
Saint-Gobain

Under tusentals år har vårt hörsel sinne utvecklats utomhus, i en miljö fylld av naturliga ljud som porlande bäckar, fågelkvitter, vindsus från trädkronor och mänskliga röster. Problemet är att dagens människor möter en ljudmiljö med väldigt få naturliga ljud. Jonas Christensson har i många år studerat hur olika ljudmiljöer påverkar människor, speciellt i kontors- och undervisningslokaler. Han är medlem i den kommitté som skriver den svenska ljudstandarden för bl.a. skolor och kontor. Jonas är en duktig

pedagog och mycket uppskattad föreläsare. I föreläsningen kommer Jonas att gå igenom aktuella myndighetskrav från Boverket, Folkhälsomyndigheten och Arbetsmiljöverket. Han kommer också att ge tips på hur vi ska göra för att skapa bra ljudmiljöer inomhus.

16:05-16:15 SAMMANFATTNING

Moderatorn sammanfattar och avslutar konferensen.

Välkommen till mingel!

– ta chansen att nätverka med kollegor från hela landet!

Om Ability Partner

Ability Partners vision är att förbättra individers och organisationers förmåga att hantera förändring, växa och uppnå goda resultat. Genom att lära känna dig och din organisations behov kan vi kontinuerligt erbjuda utbildningar, seminarier, konferenser, events, nätverk och konsultativa tjänster som hjälper dig i det dagliga arbetet och stärker konkurrenskraften.

Ability Partner verkar på den nordiska marknaden utifrån ambitionen att erbjuda evenemang som ger mest värde för pengarna samt att ha 100 % nöjda och återkommande kunder. För mer information om Ability Partner eller detta evenemang, kontakta oss via telefon 08-694 91 00.

INOMHUSMILJÖ 2022

Tid och plats

Konferens 7-8 februari 2022

Välj mellan att vara på plats centralt i Stockholm eller följa konferensen digitalt via livestream

Pris konferens i Stockholm

I konferenspriset ingår frukost, kaffe, lunch och dokumentation.

Anmäl dig senast 17 december	6.990 kr	1.500 kr i rabatt
Anmäl dig senast 28 januari	7.790 kr	700 kr i rabatt
ordinarie pris	8.490 kr	

Mängdrabatt

Anmäl fler än 2 personer från samma organisation samtidigt så betalar person 3, 4, 5 osv endast **5.990 kr** per person.

Pris konferens digitalt

I det digitala konferenspriset ingår dokumentation och att du kan ta del av streamat material efteråt.

Anmäl dig senast 17 december	5.990 kr	1.500 kr i rabatt
Anmäl dig senast 28 januari	6.790 kr	700 kr i rabatt
ordinarie pris	7.490 kr	

Mängdrabatt

Anmäl fler än 2 personer från samma organisation samtidigt så betalar person 3, 4, 5 osv endast **4.990 kr** per person.

Rabatterna kan ej kombineras med andra erbjudanden.
Alla priser är exkl. moms och per person

Allmänna villkor

Se vår allmänna villkor på www.abilitypartner.se/allmanna-villkor

Boende

Vi samarbetar med nedanstående hotell där du får rabatt på boendet om du anger våra koder vid bokning.

STOCKHOLM CITY

Mornington Hotel - Nybrogatan 53. Tfn 08-507 330 00
Ange kod: Ability Partner

Freys Hotel - Bryggargatan 12. Tfn 08-506 214 00
Ange kod: Ability Partner

DJURGÅRDEN

Hotel Hasselbacken - Hazeliusbacken 20. Tfn 08-502 541 40
Bokning: sales@hasselbacken.com. Ange kod: Ability Partner - Part

Pop House Hotel - Djurgårdsvägen 68. Tfn 08-502 541 40
Bokning: frontdesk@pophouse.se. Ange kod: Ability Partner - Part

STOCKHOLM OCH ÖVRIGA SVERIGE

Scandic - Se Scandics hemsida för olika hotell.
Ange kod: D000028081

Anmäl dig idag!

www.abilitypartner.se
bokning@abilitypartner.se
08-694 91 00

GODA SKÄL ATT DELTA PÅ KONFERENSEN

- ✓ Lär dig mer om effektiva metoder och arbetssätt för att identifiera, utreda och åtgärda problem med inomhusmiljön
- ✓ Ta del av aktuell medicinsk forskning om byggnadsrelaterad ohälsa relaterad till inomhusmiljö
- ✓ Lär dig mer om luft och ventilationsproblematik så som krav, bedömning, tillsyn och åtgärder samt sambandet kring god ventilation och inomhustemperatur
- ✓ Hör hur andra kommuner jobbar med klagomålshantering och tillsyn av inomhusmiljöer
- ✓ Uppdatera dig om aktuell praxis vad gäller juridiken kring bristfällig inomhusmiljö
- ✓ Få kunskap om fukt- och mögelskador och hur du identifierar, utreder och åtgärda befintliga skador samt förhindra framtida problem
- ✓ Ta del av hur du kan arbeta strategiskt och förebyggande med tillsynsarbete och egenkontroll i din kommun
- ✓ Möjlighet att lära dig mer om inomhusbuller - vilka typer av mätningar som krävs och hur du tolkar resultaten för bästa ljudmiljö inomhus
- ✓ Ta del av erfarenhetsutbyte med branschkollegor från hela landet

Konferenskod: OFF1623